

Ιστορική Δικαιοσύνη

Αν κάποιος δικαιούται να επικαλούνται την ιστορία και τις θυσίες του ένδοξου παρελθόντος, ... αυτοί είναι οι Αγρινιώτες – Η συγκλονιστική ιστορία της Δικαιοσύνης στην Αιτωλοακαρνανία.

15 Απριλίου 1833: Με το Βασιλικό Διάταγμα «Περί Διαιρέσεως του Βασιλείου και Διοικήσεως αυτού» το Ελληνικό κράτος διαιρέθη σε 10 νομούς και 42 επαρχίες.

Το άρθρο 8 του διατάγματος όριζε τις επαρχίες του Νομού Αιτωλίας και Ακαρνανίας και καθιστούσε «**Μητρόπολη**» του νομού (πρωτεύουσα) το **Βραχώρι (Αγρίνιο)**, ύστερα από μελέτη των γεωγραφικών συνθηκών και των οικονομικών όρων.

12 χρόνια αργότερα, το 1845 με Βασιλικό Διάταγμα της 20ης Δεκεμβρίου το οποίο κατάφερε να προωθήσει, αν όχι να επιβάλει, ο Μεσολογγίτης υπουργός της τότε κυβέρνησης, Ζ. Βάλβης, η έδρα του νομού μεταφέρεται στο Μεσολόγγι.

Σχεδόν έναν αιώνα μετά, το 1934, το επίμαχο ζήτημα ήταν η ίδρυση Πρωτοδικείου. Η αντιπαράθεση γινόταν σε επίπεδο βουλευτών, δημάρχων, κοινωνικών φορέων και εφημερίδων.

Στην εφ. «Το Φως του Αγρινίου» τον Ιούνιο του 1934 διαβάζουμε:

«Το ζήτημα της ιδρύσεως Πρωτοδικείου εν τη πόλει μας, είναι σήμερον το θέμα των γενικών συζητήσεων και του ιδιαιτέρου ενδιαφέροντος των κατοίκων της περιφερείας μας, το οποίον κρατεί, δεδικοιολογημένως, την δημοσίαν γνώμην εις διέγερσιν, πολλώ μάλλον λόγω της αδίκου και αδικαιολογήτου επιθέσεως των κατοίκων της γείτονος».

Η αντιπαράθεση είχε ήδη κορυφωθεί. Ένα μήνα νωρίτερα η πόλη του Αγρινίου είχε στείλει υπόμνημα για το πρωτοδικείο στον πρόεδρο της Κυβερνήσεως, τον υπ. Δικαιοσύνης, τους αρχηγούς όλων των κομμάτων, τους προέδρους της Βουλής και της Γερουσίας, σε όλους τους Βουλευτές και τους Γερουσιαστές του νομού.

Σ' εκείνο το υπόμνημα η πόλη σημείωνε:

«Από πολλών ετών το μόνον και διακαή πόθον της πόλεως Αγρινίου αποτελεί η σύστασις παρ' αυτή Πρωτοδικείου. Και δεν απορρέει ο πόθος ούτος της πόλεως εκ του γεγονότος και μόνον ότι αργά αυτή εις πρόοδον και οικονομικής ανάπτυξιν. Αλλά και ηθικόν κεφάλαιον εκ του παρελθόντος στηρίζει και δικαιολογεί την αξίωσιν». Και σε άλλο σημείο εξηγούσε ότι το Αγρίνιο είναι μια απ' τις εμπορικότερες πόλεις της Στερεάς, μεγάλο αστικό κέντρο με λαμπρό παρόν και λαμπρότερο μέλλον.

Πρόκειται δηλαδή για τα ίδια ακριβώς επιχειρήματα που και σήμερα επικαλείται η πόλη. Το ίδιο ισχύει και για το Μεσολόγγι, που και τότε και σήμερα επικαλείται λόγους ιστορικούς.

Το 1930 το νομό μας επισκέφθηκε για πρώτη φορά ο Ελ. Βενιζέλος. Δήμαρχος Αγρινίου τότε ήταν ο Α. Παναγόπουλος, ο οποίος στην επίσημη – δημόσια προσφώνηση του «μέγα Κυβερνήτη» περιορίστηκε σε αβροφροσύνες, νωρίτερα όμως επιτακτικά είχε θέσει τα αιτήματα της πόλης με κυρίαρχο το Πρωτοδικείο.

Στην αντιφώνησή του ο Ελ. Βενιζέλος, αφού κι αυτός είπε τα σχετικά για την υποδοχή, την πόλη και τον δήμαρχο ξεκαθάρισε:

«Ζητείται Πρωτοδικείον. Δεν είναι δυνατόν η Κυβέρνησις κάνει παντού Πρωτοδικεία, έχετε έναν τόπον ο οποίος οργά εις πρόοδον και θα ήτο λυπηρόν να σκεφθή κανείς ότι περιμένει να προοδεύσει από το Πρωτοδικείον. Σας λέγω λοιπόν δια το Πρωτοδικείον όχι».

Να σημειωθεί ότι ο Ελ. Βενιζέλος είχε προηγουμένως επισκεφθεί το Μεσολόγγι...

Στο Αγρίνιο ο Κυβερνήτης θεμελίωσε τον προσφυγικό οικισμό στην Ερυθραία (Αγ. Κων/νο) το πρωτοδικείο, όμως, έμελλε να γίνει 4 χρόνια αργότερα, επί δημάρχου Δ. Βότση.

Τότε είχε μεταβεί στην Αθήνα επιτροπή αποτελούμενη απ' τον δήμαρχο **Δ. Βότση**, τον πρώην Βουλευτή **Γ. Τσακανίκα**, τον πρώην εισαγγελέα Εφετών **Ν. Ξυνόπουλο**, τους δικηγόρους **Ν. Τζάνη** και **Ι. Νικολίτσα**. Η επιτροπή επισκέφθηκε τον πρωθυπουργό και τον υπ. Δικαιοσύνης, αποσπώντας τη σαφή δέσμευσή τους για την κατάθεση και ψήφιση σχετικού νομοσχεδίου.

Ο δήμαρχος τηλεγράφησε τα καλά νέα στο Αγρίνιο και τόσο το Δημοτικό Συμβούλιο όσο και οι οργανώσεις της πόλης απέστειλαν μικρό τηλεγράφημα προς την κυβέρνηση και τους Βουλευτές Τριγωνίδος, δηλωτικά της ευγνωμοσύνης της πόλης.

Στον αφιχθέντα αεροπορικώς Βουλευτή Νικολίτσα, οι δημότες επεφύλαξαν αποθεωτική υποδοχή και δεξίωση στο Δημαρχείο και στον Εμπορικό Σύλλογο. Στο Μεσολόγγι αντίθετα η είδηση προκάλεσε αντιδράσεις. Αποκορύφωμα ήταν η συμβολική κηδεία που έκαναν δημότες και φορείς στον Βουλευτή Παπαθανάση (τύπωσαν κηδειόχαρτα, περιέφεραν φέρετρο κ.τ.λ. Η εποχή είχε έντονα πάθη...).

Όπως προαναφέραμε, στο υπόμνημα της πόλης του Αγρινίου προς τον Πρόεδρο της Κυβέρνησης και τον Υπ. Δικαιοσύνης το 1934, μεταξύ των άλλων επιχειρημάτων που αφορούν στην ανάπτυξη και την πρόοδο, γίνεται λόγος για «*ηθικό κεφάλαιο εκ του παρελθόντος*».

Ποιο, όμως, μπορεί να ήταν αυτό το «ηθικό κεφάλαιο»; Τι ήταν εκείνο που ώθησε τους Αγρινιώτες εκείνης της εποχής να επικαλεστούν κάτι τέτοιο;

Ας πάρουμε τα πράγματα απ' την αρχή. Για να σταματήσει επιτέλους αυτός ο παραλογισμός με την επίκληση της ιστορίας, που αν κάποιος έχει δικαίωμα να το κάνει, σε ότι αφορά τα δικαστικά πράγματα τουλάχιστον, είναι πρωτίστως η πόλη του Αγρινίου....

Ας δούμε λοιπόν την ιστορία:

Το Βραχόρι, πρωτεύουσα του Κάρλελι επί τουρκοκρατίας (Κάρλελι είναι η περιοχή του Καρόλου. Περιελάμβανε την Αιτωλία και την Ακαρνανία και ονομάστηκε έτσι απ' τους Οθωμανούς επειδή επί ενετοκρατίας, πριν τη συνθήκη του Κάρλοβιτς, την περιοχή

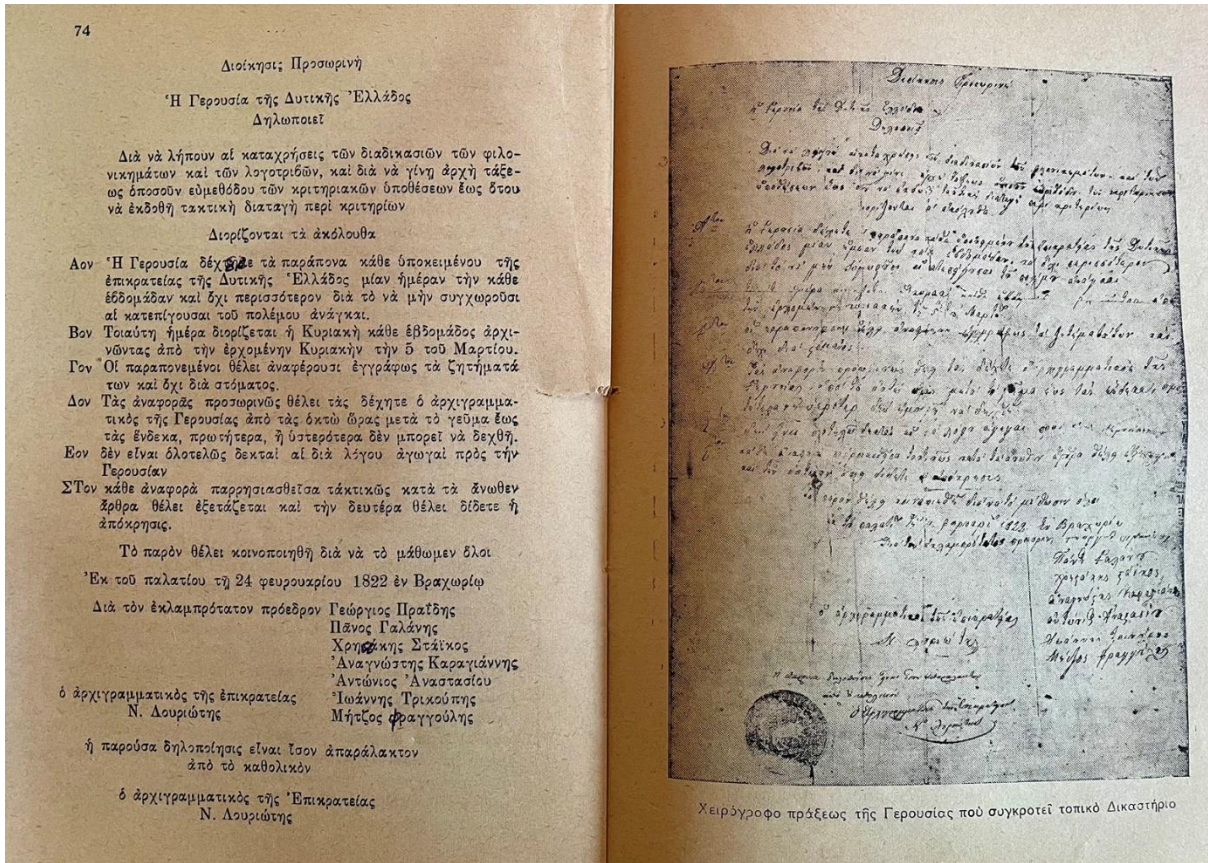
διαφέντευε ο Κάρολος), μεγάλο αστικό και διοικητικό κέντρο της εποχής και **πρώτη πρωτεύουσα του νομού μετά την απελευθέρωση**, ευτύχισε να απαντήσει **το πρώτο δικαστήριο**, την ημέρα μάλιστα συγκρότησης της Γερουσίας Δυτικής Ελλάδος.

Ο αγώνας για την απελευθέρωση της πόλης δεν ήταν καθόλου εύκολη υπόθεση, αφού στο Βραχώρι οι Τούρκοι διοικητές είχαν συγκεντρώσει μεγάλο αριθμό φρουράς και πυρομαχικών, ενώ τα σπίτια των Τούρκων είχαν οχύρωση. Για τους Έλληνες οπλαρχηγούς όμως η κατάληψη του Βραχωρίου είχε μεγάλη σημασία, αφού μόνο αν απελευθέρωναν την πόλη αυτή και έδιωχναν τους Τουρκαλβανούς θα εδραίωναν τη νίκη και θα μπορούσαν να διαπραγματευτούν από θέση ισχύος. Με τη βοήθεια όλων των υπόδουλων Βραχωριτών και του μεγάλου φιλέλληνα Χένδερσον τα κατάφεραν και το βράδυ της 11ης Ιουνίου 1821 «πήραν» το τουρκικό προπύργιο της Δυτικής Ρούμελης.

Λίγους μήνες αργότερα, στην επαναστατημένη Ελλάδα άρχισαν να εμφανίζονται πολλές τοπικές διοικήσεις και μεγάλος αριθμός συνταγμάτων, απόρροια της ανάπτυξης των τοπικιστικών τάσεων, αφού η επανάσταση δεν εξερράγη ταυτόχρονα και κάτω από ενιαία διοίκηση. Παράλληλα, όμως, είχε εδραιωθεί η πεποίθηση της ανάγκης για ενιαία διοίκηση και ηγεσία, είχε εδραιωθεί η επίγνωση ότι ο αγώνας για την ελευθερία θα πρέπει να καταλήξει σ' ένα **ανεξάρτητο, συντεταγμένο και δημοκρατικό Ελληνικό κράτος**. Έτσι οι τοπικές διοικήσεις είχαν εξ ορισμού προσωρινό χαρακτήρα.

Οι πρόκριτοι και οι οπλαρχηγοί της Δυτικής Στερεάς (Χέρσου) Ελλάδας συγκεντρώθηκαν στο Βραχώρι στις 24 Φεβρουαρίου 1822. Τότε συνέστησαν την προσωρινή Διοίκηση, την οποία και ονόμασαν «**Γερουσία της Δυτικής Ελλάδας**». Τη συνέλευση αυτή οργάνωσε ο **Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος**, ο οποίος είχε εγκατασταθεί στο Μεσολόγγι και προσπάθησε να αναγνωρισθεί ως αρχηγός της επανάστασης στη Δυτ. Στερεά, αφού δεν τα κατάφερε να κρατηθεί ως τέτοιος στην Πελοπόννησο (... εκεί υπήρχε ο Κολοκοτρώνης). Στην περιοχή οι σπουδαιότεροι οπλαρχηγοί ήταν οι **Γ. Βαρνακιώτης, Αλεξ. Βλαχόπουλος, Δ. Μακρής** και ο **Καραϊσκάκης**.

Η Γερουσία της Δυτικής Ελλάδος συγκροτήθηκε και την ίδια ημέρα αποφάσισε την ίδρυση δικαστηρίου, το οποίο θα είχε την έδρα του στο Βραχώρι και θα εκδίκαζε υποθέσεις όλης της Δυτικής Ελλάδας.

Το πλήρες κείμενο της ίδρυσης του δικαστηρίου δημοσιεύουμε μαζί με φωτογραφία του αυθεντικού χειρόγραφου κειμένου, που υπάρχει στα αρχεία του κράτους και που αντλήσαμε απ' το εξαιρετο σύγγραμμα του Θεόδωρου Θωμόπουλου «ΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ – Απ' την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα (Αθήνα 1954).

Το κείμενο αυτό δημοσιεύτηκε στο πρώτο φύλλο της εφημερίδας «Ο Αχελώος» που εκδόθηκε επίσης την ίδια ημέρα (24/2/1822)! Η εφημερίδα ήταν όργανο της Δυτικής Χέρσου Ελλάδος, χειρόγραφη με συντάκτη και διευθυντή τον **αρχιγραμματέα της Γερουσίας Ν. Λουριώτη**. Το πρώτο αυτό φύλλο διέσωσε ο εγγονός του εκδότη.

Το δικαστήριο αυτό, όπως και η έδρα της Γερουσίας, τον Αύγουστο του ίδιου έτους μεταφέρθηκαν απ' το Βραχώρι στο Μεσολόγγι. Αυτό έπρεπε να γίνει, αφού μετά την πανωλεθρία του Πέτα οι τουρκικές ορδές έφτασαν μέχρι τον Καρβασαρά (Αμφιλοχία) με κατεύθυνση το Βραχώρι και τελικό προορισμό το Μεσολόγγι για την πρώτη πολιορκία.

Η Γερουσία αποφάσισε να εγκαταλειφθεί η πόλη, μη δυνάμενη να αμυνθεί και να καούν όλα τα σπίτια ώστε να μη βρει κατάλυμα ο εχθρός και να μείνει εκτεθειμένος.

Ήταν μια ηρωική πράξη αλτροισμού και αυτοθυσίας.

Ο άμαχος πληθυσμός, κουβαλώντας μαζί του ότι μπορούσε απ' το νοικοκυριό του, απομακρυνόταν απ' το Βραχώρι, βλέποντας τις φλόγες να διαλαλούν τις άπειρες υλικές θυσίες στους ουρανούς και την απόφαση μιας χούφτας ανθρώπων ν' αναγεννήσουν την Ελλάδα απ' τα ερείπια και τις στάχτες.

Οι μαχητές, άλλοι μπήκαν στο Μεσολόγγι κι άλλοι «έπιασαν» με τους καπεταναίους τα στενά του Μακρυνόρους για να κόψουν τον ανεφοδιασμό των στρατευμάτων του Κιουταχή και του Βρυώνη, καταλαμβάνοντας παράλληλα διάφορες θέσεις στις όχθες του Αχελώου και στα στενά της Κλεισούρας, προκαλώντας τεράστιες απώλειες στον εχθρό και συμβάλλοντας στην αποτυχία της πολιορκίας.

Έτσι έφυγε το δικαστήριο απ' το Αγρίνιο και πήγε στο Μεσολόγγι. Στο «αλωνάκι της Ελευθερίας», όπου θυσιάστηκαν και οι δικοί μας παππούδες...

